

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibvs Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

17. Quædam aliæ quæstiones de scandalo diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

CAP. XVII.

Quadam alia quaestiones de scandalo diluuntur.

Primo queritur, An volenti me, vel alium occidere, licitum sit mihi dicere, Ne me, vel alium occidas; sed ecce manus, abscondemihimanum, vel digitum, vel me pugnis caede, aut fuste? Auctores primae opinionis dicunt esse licitum. Videtur etiam quod sit licitum secundum opinionem secundam, quia est redimere propriam, vel proximi vexationem. Item quia licet brachium, vel manum periculo exponere pro tuenda vita totius corporis. Item si brachium, vel manus mea adstricta vinculis teneretur, & essem ab hostibus occidendus, licite possem effugere, vt vitam seruarem, etiam cum amputatione manus, vt ex vinculis liberarer.

Alij asserunt, id non esse licitum dicere, volenti me occidere, quia consulo illi malum, quod ipse non potest bene facere. Item, quia dispar est ratio de exponente manum periculo, vt totum seruet, quia pro bono totius ius est exponendi periculo partem, & pro bono Reipublicae ciuem: sed non est ius consulendi alteri vt peccet, vel vt faciat aliquid, quod ab eo fieri bene non potest. Certè res dubia: sed cum sint opiniones probabiles, in praxi licite sequi possumus sententiam dicentem, licere nobis in eo casu ita consulere.

Secundo queritur, An si quis sit constitutus in extrema necessitate, & si aliquis paratus ad mutandum illi, sed non nisi sub vsura, licitum sit dicere, vel consulere, Ne sinas me mori, sed da mihi mutuo sub vsura? Innocentius, Syluester, Abbas, & ceteri, qui sunt primae opinionis assertores, aiunt id esse licitum. Sed mihi probabilius videtur, quod ait opinio secunda, quia, hoc esset alteri consulere peccatum, nimirum, vt mutuet ad vsuram: quare licet sciam eum non daturum mutuo nisi ad vsuram: quare licitum erit mihi dicere, vt mutuet simpliciter, & absolute non tamen vt mutuet sub vsura, quia dicendo vt mutuet, suadeo rem, quam bene facere potest ipse, si velit, dicendo, vt mutuet sub vsura, consulo rem, quae secundum se est peccatum, & non potest ab eo bene fieri. lege in fra paulo latius.

Tertio queritur, An *Genesis decimo nono*, Loth peccauerit, consulens minus malum, vt maius vitaret in alijs: similiter & fenex ille *Iudic. 19*. Duae sunt opiniones. Prima est Lyrani, Abulenfis, Caietani; qui secuti Augustinum, aiunt ipsos peccasse. Altera est Caietani, qui Loth excusat a culpa, quia illa verba: *Abutimini eis*, non sunt verba consulentis, sed permittentis, quasi dicat: Non prohibeo si abuti velitis.

Certe potest Loth excusari a culpa, quia cum in hoc sint opiniones inter viros graues, an liceat consulere minus malum parato ad faciendum maius. Loth bona fide potuit sequi opinionem, asserentem id esse licitum.

Dices, *ex duobus malis minus est eligendum*, vt locis citatis ait Gregorius, & Concilium Toletanum? Respondeo, ibi se explicat Gregorius, quando duo praecipua sibi iniucem occurrunt, & alterum omitendum, tunc eligendum est mihi, quod minus est malum. Hinc tamen non sequitur, licitum esse mihi alteri consulere minus malum, quando paratus est ad maius malum, quia alius ab vtroque malo debet abstinere, & quicquid faciat, peccat. In istis; saltem Augustinus loco citato ait, licitum esse consulere alteri minus malum. Respondeo variam esse lectionem codicum apud Augustinum. Nam quidam codices legunt: *(si facturus est quod non licet, iam faciat adulterium, ne committat homicidium.)* Alij vero legunt: *Si facturus quod non licet, iam facit adulterium, & non facit homicidium*, & ita cum sit varia Lectio, nihil certi colligitur ex Augustino.

Quarto queritur, An volenti magnam pecuniam sum-

mam furto auferre à Petro, qui apud me habet eam depositam, liceat mihi consulere, vt tollat aliam minorem summam Pauli, quam habet etiam apud me Paulus depositam, si probabiliter scio, furem illa minore summa fore contentum? Respondeo, non esse licitum, cum quia consulo rem sua natura malam, quam fur bene facere nequit, tum quia infero damnum Paulo, nec est succurrendum Petro, cum damno Pauli.

Quinto queritur, An si fur velit furto auferre gemmam Petri, quam habeo apud me depositam, & consulam illi, vt tollat quandam pecuniam summam multo minoris pretij, quam etiam depositam apud me habet Paulus, vt seruem gemmam Petri, teneat restituere Paulo pecuniam? Respondeo? teneri me ad seruandum indemnem Paulum, ac ita ad restituendam illi pecuniam.

Sed quæres, An ex bonis meis, an ex bonis Petri teneat restituere pecuniam Pauli? Respondeo, si possum restituere ex bonis Petri, licitum est mihi id facere etiam clandestino accipiendo ex bonis, eius quoniam aliter non possum: patet, quia vtiliter gessi negocium eius, & meliori modo quo potui: ergo irrationabilis est voluntas Petri, si velit vt ego restituam Paulo ex bonis meis. Deinde respondeo: si ex bonis Petri non possum restituere Paulo, tunc teneor restituere ex bonis meis: patet, quia teneor Paulum seruare indemnem.

Sexto queritur, An cum aliquis est Tyrannus, & dominium, & iurisdictionem alicuius terrae, vel ciuitatis sibi usurpauit, licitum sit subditis eum adire, & ab eo repetere, vel iustitiae administrationem, aut beneficium, vel gratiam honestam? Caietanus, Armilla, Nauarrus, vbi supra, aiunt esse licitum, quod probant, quoniam est licitum minus malum consulere illi, vt à maiori malo abstinat, nimirum ne iniustitiam committant. Sed mihi videtur esse licitum non ob eam causam, sed quia petitur ab eo res se bene, vel indifferens, quam ipse Tyrannus potest, si velit, bene facere, licet probabiliter credatur, quod non sit bene facturus eam. Sunt multi casus speciales in multis materijs specialibus, qui ad materiam scandali reducuntur.

Septimo queritur, An liceat petere à Parocho Sacramenta, quem probabiliter scio in peccato mortali administratum ea mihi? *De hac quaestione Sotus in quarto, distinct. 1. quaest. 5. artic. 6. S. Thomas tertia parte, quaestione 64. artic. sexto. Caietanus ibidem, Nauar. capitul. 14. nu. 41. S. de Poenit. dist. sexta, ca. 1. S. Sacerdos n. 3. Sylu. in verbo Baptismus, tertio q. 5. Communis sententia: Primo non esse licitum petere extra casum necessitatis id à Sacerdote, qui non est obligatus ad dandum sacramenta, & non est paratus ad dandum, quia esset inducere eum in peccatum. Secundo, est licitum petere à Sacerdote ad dandum sacramenta obligato, aut à Sacerdote parato, ad dandum, quia tunc non est inducere eum ad peccatum, & potest ipse si velit, atque etiam debet contritionem habere. Tertio, in casu necessitatis licitum est petere à quocumque Sacerdote, quia tunc habemus ius petendi sacramenta.*

Octauo queritur, An licitum sit nobis petere sacramenta à nostro Parocho, quem scimus esse excommunicatum, suspensum, vel interdictum: *de hac quaestione Nauarrus, vbi supra, Sotus, Sanctus Thomas, Caietanus vbi supra, & alij.* Respondeo, in primis, extra casum necessitatis, & quando Parochus est nominatim excommunicatus, vel notorius Clericorum percussor, non est licitum petere, quia ex praecipuo Ecclesiae eum vitare debemus.

In hoc omnes Auctores conueniunt. Deinde à Parocho excommunicato, sed non nominatim denunciato, nec notorio Clerici percussore licite Parochianus petit sacramenta siue in casu necessitatis, siue extra casum necessitatis. Ita Sotus, qui habet ius petendi, nec ex praecipuo Ecclesiae eum vitare obligatur, vt dicemus in materia de excommunicatione.

Vtrum vero Parochus peccet sacramentum tunc

confe-

conferendo, quia est excommunicatus, alterius est loci, & ad materiam de Sacramētis spectat. Tertio, in casu necessitatis verum liceat petere Sacramenta à Parocho nominatim excommunicato, aut notorio Clerici percussore, duæ sunt opinionēs. Prima asserentium non esse licitum; de quibus dicemus in materia de sacramentis: In præsentia satis est dicere, probabilem maxime esse opinionem, quam sequitur Sorus, Adrianus, & Paludanus.

Nono quæritur, An à malefico ad maleficium parato licitum sit petere, vt per maleficium soluat aliud maleficium? De hoc Scholastici in quarto, distinctione 3. 4. Sorus quæstione prima, articulo 3. Maior quæstione secunda Angelus verb. Superstitio, numero decimo tertio. Sylu. verbo, Maleficium qu. 8. Tabiena verbo Impedimentum, duodecimo. quæstione nona. Nauarrus capite undecimo, numero vigesimono. Communis est sententia omnium, non esse id licitum, licet Angelus securus Aureolum, senserit esse aliquando licitum: qua in re vna cum Aureolo reprehenditur à Syluestro, & ab alijs.

Decimo quæritur, An licitum sit iuramentum exigere ab infideli, quem scimus per falsos Deos iuraturum? De hoc Nauarrus cap. 14. numer. 39. Sorus in quarto, distinctione 3. 4. q. 1. art. 3. S. Thomas secunda secunda, q. 78. art. 4. Communis est sententia id esse licitum, quando cum infideli licitum contractum celebramus.

CAP. XVIII.

Quæstiones alia quedam de re eadem diluuntur.

AN liceat petere mutuum ab eo usurario, quem scimus non daturum nisi ad usuram? De hoc S. Thomas secunda secunda, quæstione septuagesima octaua, num. 4. Caietan. ibidem. Innocent. Abbas cap. super eo de usur. Sorus lib. 6. de Iustitia q. 1. ar. 5. Angelus verb. Usura 2. nu. 2. Syluest. eod. verb. 7. quæst. 5. Maior. 4. dist. 15. quæst. 35. Respondeo, in primis, Quando nobis adest aliqua iusta necessitas exigendi; nimirum ad vsum vitæ, vel familiæ nostræ necessarium, ad tuendum honorem, statum nostrum, ad soluendum æs alienum, quod soluere cogimur, ad vitandum damnum in bonis nostris, vel ad alia similia, nimirum ad subsidium vicini, propinqui, vel amici indigentis: tunc licitum est, iuxta communem sententiam.

Illud tamen difficultatem habet, An licitum sit petere, quando nobis nulla est iusta necessitas. Item, An si pecuniam mutuo petamus ad vana, & inutilia, præter veniale peccatum, quod committimus pecuniam quærendo ad vana, committamus etiam mortale, eo quod alteri sine causa occasionem damus peccandi, nimirum dandi ad usuram? Sorus ait solum esse veniale, & ex cæteris auctoribus colligitur esse mortale, vt ait Maior loco citato, quia vbi non est ius petendi, non est licitum sic petere. Nec obstat, si dicas; Alter est paratus ad peccandum; quoniam licet animo sit paratus, nos tamen ei sumus occasio sine causa iusta, vt nunc actu peccet, lege superius parte prima.

Secundo quæritur, An sit peccatum in eo, qui deponit nummos apud nummularios, siue contractus usurarios exercentes: De hac quæstione S. Thomas 2. 2. quæst. 78. art. 4. Caietan. ibidem. Sorus lib. 6. de Iustitia, qu. 1. ar. 5. Nauarr. c. 14. num. 40. Respondeo, in primis, quando deponuntur apud eos, qui proprias pecunias habent ad usuram exercendam, non est peccatum, quando non sumus occasio, vt nostram pecuniam ad usuram impendant, cum propriam pecuniam ipsi habeant. Deinde, cum deponuntur apud eos, qui proprias pecunias ad usuram non habent, quas exercerent, est peccatum, quia tunc causam damus ad usuram exercendam. Sic S. Thom. Sorus, Nauarr. loc. cit.

Tertio quæritur, An sit licitum locare domum meretrici in ea parte Vrbs, vbi meretrices habitare permit-

tuntur? nam id videtur occasionem præbere peccandi. De hoc dubio Nauarrus cap. 17. num. 195. & Maior. 8. dist. 15. q. 35. Respondeo id esse licitum, dummodo non locetur illis domus ad meretricium opus. Ita Nauarr. & Maior. & ratio id probat, quia domus illi locari potest ad habitandum, nam quisque eget ad vitam cibo, potu, vestitu, & habitatione.

Eadem ratione licitum est locare domum alijs peccatoribus, concubinario, aleatori, dummodo locatio sit, vt habitent & viuant, non vt artem peccandi exerceant, quamuis sciamus eos peccaturos, licitum est illis domum locare, vt habitent, & viuant. Sic Nauarr. Maior. Ita etiam licitum est locare domum usurario, non ad usuram exercendam, sed vt habitet, & viuat, dummodo sit indigena, nam usuratio aduenæ in cap. 1. de vsuris prohibetur locatio domus, Syluest. verb. Usura. q. 22. ad finem. Nauarr. vbi supra.

Quarto quæritur, An peccet qui in die ieiunij inuitat vrbauitatis, aut hospitalitatis gratia aliquem ad secum cœnandum, aut in hospitio, vel domo sua cœnandum, cum sit alibi cœnaturus, & cum alio, qui potens sit ieiunare, nec liber sit ab obligatione ieiunij. De hac qu. Caiet. 2. 2. q. 147. ar. 4. Nauarr. c. 2. n. 24. & 25.

Respondeo, in primis, peccatum esse inuitare aliquem obligatum ieiunare ad cœnandum, quoniam non est paratus ad cœnandum.

Secundo, est etiam peccatum inuitare paratum, si inuitetur, vt ieiunium frangat. In his consentiunt Caiet. & Nauarr.

Tertio, excusantur à peccato, qui simplici corde, vrbauitatis tantum gratia inuitant ad cœnam cum, quem sciunt esse virum probum, & vt suæ salutis memorem, & timentem Deum. Sic Caiet. & ratio est, quia tunc ille modus inuitandi, solum est mos quidam vrbauus loquendi, nec est, aut sit ferio; aut alius cœnet, sed beneuolentia, & vrbauitatis sollicitate conferuandæ, vel conciliandæ gratia.

Quarto, Alibi cœnaturum licitum est inuitare, vt in eum cœnet, vel vt cœnet in hospitio, aut domo mea, quoniam non inuito ad cœnam, sed ad locum, & societatem cœnæ, quod non est malum. Ita Caietan. & Nauarr. quamuis reuera aliqua sit difficultas in hoc.

Quinto, Paratum ad cœnam non est licitum inuitare, si nostra inuitatio futura est probabiliter aliqua causa vt cœnet. Ita Caiet. Ratio est, quia licet animo paratus, nostra tamen inuitatio est causa, vt actu peccet. Item, quia paratum ad malum, non est licitum inuitare, vt faciat illud.

Quinto quæritur, An sit licitum ancillæ, vel seruo, vel famulo, vel cuiusque alteri mensam parare, aut ministrare mensæ eorum, qui cum liberi non sint à ieiunio, cœnant tamen. De hoc Caietan. & Nauarr. vbi supra. Secundum quos dico id esse licitum, quia non est cooperari ad peccatum alterius, sed ad substantiam solum illius actus, nimirum, vt cœna est comestio quædam ad nutritionem, & sustentationem animalis.

Item quia opus illud solum est officium, quod præstare solet seruus, vel famulus domino, aut amicus amico, aut hospes hospiti suo. Sic licitum ministrare mensam concubinariorum, vel duorum hæreticorum, vel dominorum in cibo & potu, & epulis, ventrique indulgentium, vel aliorum peccatorum, dummodo non consentiamus peccato eorum, sed solum præstemus officium, vel serui, vel famuli, vel amici, vel hospitis. Sic Nauarr. c. 20. n. 16. & ca. 21. numer. 25.

Sexto quæritur, Quando aliqui ludunt, & tamen peccant ludendo, quoniam est illis ludus prohibitus, An sit peccatum subministrare illis domum, mensam, lumen, quæque his alia similia ad ludum requisita? De hac quæst. Nauarr. c. 20. n. 16. Iuxta cuius mentem dico esse peccatum, & ita videmus hoc esse legibus humanis prohibendum, & puniri eos, qui talia subministrant, quoniam istam materiam præbent ad ludum, qui est prohibitus: sicut etiam